Hospodárska a sociálna rada
Slovenskej republiky

Bratislava 26.4.2021
Číslo záznamu: 29700/2021

Z Á Z N A M
z mimoriadneho plenárneho zasadnutia Hospodárskej a sociálnej rady Slovenskej republiky konaného dňa 26.4.2021

Miesto konania:	Úrad vlády SR
Prítomní:	podľa prezenčnej listiny
Rokovanie viedol:	Milan Krajniak, predseda HSR SR

Návrh programu:

1. Rokovací poriadok HSR SR - novela
   Predkladá: Minister práce, sociálnych vecí a rodiny SR

2. Plán obnovy a odolnosti Slovenskej republiky
   Predkladá: Podpredseda vlády a minister financií SR

Rokovanie otvoril a viedol predseda rady M. Krajniak, ktorý privítal zástupcov vlády, zástupcov zamestnancov a zástupcov zamestnávateľov a skonštatoval, že plenárne zasadnutie je uznášaniaschopné a môže prijímať závery.

Predseda rady M. Krajniak vyzval prítomných, aby sa vyjadrili či súhlasia s návrhom programu plenárneho zasadnutia uvedeného v pozvánke.

Programu rokovania bol jednohlasne, bez pripomienok, schválený.

K bodu 1.

Rokovací poriadok HSR SR – novela

Materiál uviedol minister práce, sociálnych vecí a rodiny SR M. Krajniak, ktorý informoval, že všetky pripomienky sociálnych partnerov boli prerokované a zapracované podľa záverov online pracovného stretnutia, ktoré sa konalo 21.4.2021. Požiadal o prednesenie stanovísk.
Za KOZ SR predniesla stanovisko M. Uhlerová, ktorá uviedla, že pripomienky KOZ SR boli zapracované a KOZ SR súhlasí s novelizovaným rokovacím poriadkom HSR SR.
Za AZZZ SR predniesol stanovisko R. Karlubík, ktorý uviedol, že materiál je spoločné dielo a AZZZ SR súhlasí.

Za RÚZ predniesol stanovisko M. Kiraľvarga, ktorý uviedol, že pripomienky boli vydiskutované a RÚZ súhlasí s materiálom.
Za APZ predniesol stanovisko A. Matušek, ktorý uviedol, že aj APZ súhlasí s predloženým materiálom.
Za ZMOS predniesol stanovisko R. Brtáň, ktorý uviedol, že pripomienky boli zapracované na online stretnutí a ZMOS súhlasí s materiálom.
Za vládu vyhodnotil stanovisko M. Krajniak, ktorý uviedol, že zástupcovia vlády akceptujú výsledné znenie dokumentu a súhlasia.
Novelizovaný rokovací poriadok nadobúda platnosť a účinnosť dňom jeho schválenia.

Záver:
Rada

A. schvaľuje predložený materiál bez pripomienok.

K bodu 2

Plán obnovy a odolnosti Slovenskej republiky

Materiál uviedol podpredseda vlády a minister financií I. Matovič. Plán obnovy a odolnosti Slovenskej republiky (ďalej len „Plán obnovy a odolnosti"), ktorý predkladá na mimoriadne rokovanie HSR SR Ministerstvo financií SR stanovuje program reforiem a investícií do roku 2026. Jedná sa o kľúčový dokument. Plán obnovy a odolnosti predstavuje pre Slovensko unikátnu príležitosť ako zlepšiť kvalitu života na Slovensku a nasmerovať našu ekonomiku k digitálnej a zelenej transformácii. Je aj reformnou cestovnou mapou, ktorá vedie ku konkurencieschopnej budúcnosti našej krajiny. Zameriava sa na kľúčové oblasti, ako je zelená ekonomika, vzdelávanie, veda, výskum a inovácie, zdravotníctvo, efektívna verejná správa, digitalizácia. Práve táto kombinácia investícií, reforiem a efektívnych verejných politík, umožní krajine opäť dobiehať životnú úroveň EÚ a dosiahnuť zlepšenie v kľúčových oblastiach.

Plán obnovy a odolnosti je výsledkom ročnej práce, intenzívnych rokovaní, konzultácií, jedná sa o kvalitný dokument, ktorý nám umožní lepšie reagovať na dopady krízy, posilní odolnosť našej ekonomiky a podporí jej udržateľný rast.

Podpredseda vlády a minister financií I. Matovič uviedol, že mnohí v miestnosti nie sú spokojní s materiálom a priznal, že každý by mal inú predstavu, čo by malo byť zahrnuté v Pláne obnovy a odolnosti. Uviedol, že kombináciou opatrení dostaneme maximum dobrého a umožní nám dobiehať životnú úroveň okolitých krajín. Upozornil, že napísať tento dokument bola ľahšia cesta, ako to, čo nás čaká teraz – jeho realizácia, implementácia bude tá náročnejšia časť.

Predseda vlády E. Heger uviedol, že je rád, že diskusia o Pláne obnovy a odolnosti prebieha aj na fóre HSR SR. Minulý rok v júni bol vtedajší premiér SR I. Matovič na jednaní v Bruseli ohľadom rozdelenia peňazí. Slovensko dopadlo veľmi dobre a sme v top krajinách EÚ, čo sa týka množstva peňazí na obyvateľa. Sme čistý prijímateľ (cez 3 miliardy euro). Toto bol, podľa E. Hegera, dôležitý míľnik, že Slovensko dostalo toľko peňazí.
Štandardne poznáme strategické dokumenty v podobe Partnerskej dohody a následných operačných programov. Plán obnovy a odolnosti je pre celú Európu nový dokument. Tento dokument musel mať jasne zadefinovanú cestovnú mapu, ako sa k jednotlivých cieľom, investíciám aj reformám dopracuje. Plán obnovy a odolnosti vznikol za 10 mesiacov. Termíny, ktoré boli nastavené, boli veľkou výzvou. Uviedol, že je pochopiteľná aj nespokojnosť, ale je dôležité udržať si diskusiu, pretože tvrdá práca nás všetkých ešte len čaká. Nebudeme čeliť nedostatku peňazí, ale skôr nedostatku ľudí, kvalitných projektov

a času. Plán obnovy a odolnosti vzbudil veľký záujem o reformy, čo je dobre. Ocenil trpezlivosť partnerov pri jeho tvorbe a uviedol, že sa teší na spoluprácu v najbližších 5 rokoch.

Stanovisko za KOZ SR predniesla M. Uhlerová, ktorá uviedla, že bude dosť náročné zhrnúť pripomienky a podnety KOZ SR do niekoľko viet. Uviedla, že možno bude v úvode kritická, ale bude sa snažiť o konštruktívnu kritiku. Plán obnovy a odolnosti má potenciál zlepšiť životnú úroveň na Slovensku. Skôr si kladie za cieľ realizovať reformy, ktoré boli dlhodobo odkladané a je nevyhnutné ich realizovať a niektoré tie opatrenia už skôr kopírujú politické ambície súčasnej vlády. Očakávané reformy a investície by sa mali určite sústrediť na víziu dlhodobého horizontu, nie len jedného cyklu vlády. Naprieč celým materiálom absentujú horizontálne priority, t.j. priority, ktoré by sa mali ťahať naprieč všetkými oblasťami. Plán obnovy a odolnosti by sa tak mal aj odvolávať na Európsky pilier sociálnych práv ako sociálny dialóg a zapojenie pracovníkov, vzdelávanie, odborná príprava, celoživotné vzdelávanie, rodová rovnosť, rovnosť príležitostí, bezpečné adaptabilné zamestnanie a mzdy, sociálna inklúzia, sociálne zabezpečenie. To je niekoľko priorít, ktoré by mali byť viditeľné a citeľné v každom komponente Plánu obnovy a odolnosti. Nastavené reformy by mohli byť ambicióznejšie a viac smerovať k potrebnej vyššie miere diverzifikácie hospodárstva na Slovensku. Reformy a investície, tak ako sú nastavené v Pláne obnovy a odolnosti, sú skôr investície do súčasného priemyslu, výrobných procesov atď. KOZ SR vidí problém v tom, že konzultačný proces a samotná príprava Plánu obnovy a odolnosti, sa obišla bez sociálnych partnerov. Svedčí o tom aj samotné MPK a vyhodnotenie pripomienok, ktorých nebolo malé množstvo a mohlo ich byť menej, keby do tvorby Plánu obnovy a odolnosti boli zaangažovaní aj dôležití aktéri a sociálni partneri. Vyhodnotenie MPK dostalo KOZ SR až v sobotu popoludní a za KOZ SR nebola akceptovaná žiadna pripomienka. Uviedla, že KOZ SR nie je stotožnené s procesom tvorby Plánu obnovy a odolnosti.. Samotná EÚ žiada zaangažovanie na tvorbe aj sociálnych partnerov, čo by malo byť aj súčasťou zasielanej dokumentácie do Bruselu. KOZ SR má v tomto vážnu výhradu, že zástupcovia zamestnancov, zamestnávateľov ani odbory neboli do procesu tvorby Plánu obnovy a odolnosti zaangažovaní.
Uviedla, že tým nechce na druhej strane znížiť prácu ľudí podieľajúcich sa na tvorbe Pláne obnovy a odolnosti, ale pokiaľ sa táto skúsenosť bude ďalej prenášať aj do realizácie Plánu obnovy a odolnosti, nebude to šťastný prístup zo strany predstaviteľov vlády SR.
Zhrnula pripomienky KOZ SR. Z pozície KOZ SR najviac záleží na sociálnych dosahoch a aspektoch jednotlivých reforiem a investícií. Uviedla, že sociálny kontext nie je dostatočne dotiahnutý v celom Pláne obnovy a odolnosti. Plán obnovy a odolnosti definuje komponenty a reformy, ale nie to, čo tie reformy vyvolajú. Zaoberá sa digitalizáciou, technickým pokrokom, atď., čo vyvolá zmeny na trhu práce. Vyvolá isté sociálne riziká, ale nepostihuje to, ako sa vysporiadať so sociálnymi dosahmi, ktoré jednotlivé reformy vyvolajú. KOZ SR chýba zadefinovanie konkrétnych oblastí aktívnych opatrení trhu práce, zadefinovanie systému sociálneho dôchodkového zabezpečenia a to ako sa bude vyrovnávať so zmenami, ktoré reformy vyvolajú. Akým spôsobom sa bude pozerať na bezpečnosť a ochranu ľudí pri práci, atď. Je potrebné poznať a predikovať aké efekty vyvolajú konkrétne zmeny a na ne potom nastaviť efektívne opatrenia v sociálnej politike a oblasti.
Ako ďalší príklad uviedla dôchodkovú reformu a návrh zrušiť zastropovanie dôchodkového veku. Uviedla, že takýto prístup k dôchodkovej reforme je veľmi krátkozraký. Nepoznajúc, čo môžeme čakať na trhu práce v dôsledku technologických zmien a demografického vývoja. Nereflektuje správanie súčasnej mladej generácie na trhu práce a prístup k práci ako taký. Ak dôchodková reforma vychádza z predpokladu, že ľudia budú pracovať 5 dní v týždni 8 hodín denne, v pravidelných zmenách, tak nepočíta s tým, že technologické zmeny a digitalizácia zmení trh práce tak, ako ho poznáme teraz. Súčasná mladá generácia už nebude pracovať 5 dní v týždni, ale skôr jednorázovo si zarobí balík peňazí a bude napríklad rok cestovať. A s týmto musí počítať aj sociálne a dôchodkové zabezpečenie, pretože pokiaľ s tým počítať

nebude, bude mať potom značné výpadky a nebude možné zabezpečiť dôstojné dôchodky pre tých, ktorí naň budú odkázaní.
Reformy je dôležité vnímať v sociálnom kontexte, aké budú mať sociálne dosahy, riziká a javy, a ako budú tieto javy v sociálnej politike ošetrené.

Za AZZZ SR uviedol stanovisko R. Karlubík, ktorý na úvod poďakoval ľuďom pracujúcim na Pláne obnovy a odolnosti. Uviedol, že je škoda nevyužitých mesiacov, kedy neboli sociálni partneri prizvaní k spolutvorbe tohto materiálu. Veci sa tak dorábajú na poslednú chvíľu. V materiáli, ktorý AZZZ SR dostalo ako poslednú verziu pred 4 hodinami, sa nenachádza kopec pripomienok. Zásadným faktom, ktorý sa má riešiť, je zvýšiť výkonnosť ekonomiky a posunúť ju vpred, aby sa vytvorili hodnoty, ktoré budú generovať ďalšie hodnoty. AZZZ SR má za to, že priestor pre priemysel a exportný priemysel, ktorý v súčasnosti tvorí nosnú časť HDP Slovenska je v Pláne obnovy a odolnosti veľmi malý, okrem stavebného. Zelené témy, ako staré environmentálne záťaže, obehová ekonomika, dostali malý priestor. V časti „Dekarbonizácia" vidí niekoľko vážnych technických problémov. Odovzdal slovo viceprezidentom AZZZ SR R. Machunkovi a E. Machovi.

R. Machunka uviedol, že pripomienky AZZZ SR vychádzali z premisy, že celých 6 miliárd treba vrátiť. Prvú časť bude vracať štát z rozpočtu a druhá časť sa vyprodukuje z nových daní na strane EÚ (dane z finančných transakcií, environmentálne dane, atď.). Je dôležité preto nastaviť dostatok dobrých projektov, aby sa splácanie toho, čo teraz minieme, ako tak darilo. Pozitívne hodnotí komponent na stabilizáciu verejných financií, počíta sa so zavedením výdavkových stropov. Pozitívne hodnotí zmeny v dôchodkoch - zrušenie stropov, doteraz čo znamenalo zhoršenie verejných financií.
AZZZ SR predložilo viac ako 165 zásadných pripomienok. Uviedol, že najzásadnejšie sú okruhy:

1. zdravotníctvo – zdravotníci sa obávajú toho, aby prostriedky neboli len na podporu štátnych zdravotných zariadení. Súkromné nemocnice by tak nedostali z Plánu obnovy a odolnosti priestor (napr. nemocnica v Bardejove).
2. plynárenstvo – plynári navrhovali aby sa dopravné zariadenie, potrubia a stanice zahrnuli do Plánu obnovy a odolnosti a transformovali sa postupne k uhlíkovej neutralite. Pripomienka nebola akceptovaná.
3. energetika - nabíjacie stanice
4. pôdohospodárstvo – je podľa neho kľúčový problém.

E. Macho za AZZZ SR uviedol, že pôdohospodárstvo a potravinárstvo sa nenachádzajú v Pláne obnovy a odolnosti. Nakoľko sociálni partneri neboli prizvaní k procesu tvorby Plánu obnovy a odolnosti, museli sa pôdohospodári a potravinári spoľahnúť na rezortné ministerstvá. Začínalo sa na 2 miliardách a nakoniec ostalo 60 miliónov na pozemkové reformy. Priznal, že pôdohospodárstvo a potravinárstvo má vlastné zdrojové krytie, ale treba sa pozrieť aj na to, ako s týmito zdrojmi bolo 14 rokov narábané. Pozemkové reformy majú výrazný nadrezortný charakter. Spolufinancovanie 2. piliera, ktoré nie je doriešené s MF SR, by mohlo byť ďalšie zdrojové krytie. Potravinárstvo a pôdohospodárstvo má ambíciu v rámci diverzifikácie dlhodobého národného hospodárstva byť kľúčovým pilierom. Je sklamaný, že tento sektor vypadol z Plánu obnovy a odolnosti.

M. Kiraľvarga za RÚZ uviedol, že preklad slova odolnosť je vo význame aj pružnosť, životaschopnosť. Uviedol, že ak hovoríme o Pláne obnovy a odolnosti, malo by sa hovoriť o reformách, ktoré chceme urobiť, ale nie detailne o projektoch. Upozornil na to, že najlepšie firmy na svete fungujú tak, že sú schopné aj v časoch svojej cykličnosti, keď sú dole, vykazovať zisk a to aj v najhorších časoch. Myslí si, že Plán obnovy a odolnosti sa nepripravuje pre firmu, ale štát a EÚ. Vďaka pandémii sme teraz dole, ale ako krajina by sme

ju mali byť schopní zvládať dobre a či sa nám to podarí či nie, záleží od toho, ako sa Plán obnovy a odolnosti podarí aplikovať do života.
Sociálni partneri neboli spolutvorcovia tohto plánu, ale mali priestor sa vyjadriť cez jednotlivé ministerstvá. Za RÚZ bolo podaných 181 pripomienok, spracovatelia akceptovali 35% pripomienok. Upozornil na to, že nás čaká tvorba schém štátnej pomoci na výber projektov, verejné obstarávanie na výber dodávateľov, čaká nás realizácia jednotlivých projektov, kde bude podstatné dodržiavať termín, financovať to a nájsť cash flow ako to správne financovať.
Uviedol, že 35% z Plánu obnovy a odolnosti dostala zelená ekonomika, čo je zatiaľ najviac z ďalších 6 odvetví. Veda, výskum a inovácie dostali 24%, zdravie 24%, efektívna verejná správa a digitalizácia majú po 7 a 9%.
Uviedol, že keď zelená ekonomika vyžaduje 37% a je tam iba 35%, bolo by dobré zvýšiť podiel na 37%, aby sa mohla dekarbonizovať aj iná oblasť a priemysel.

M. Lelovský za RÚZ uviedol, že podľa informácií k digitalizácii bol výstup v mnohých krajinách aj lepší, aj horší. Ako príklad lepšieho uviedol severské krajiny. Poznamenal, že bude potrebné o Pláne obnovy a odolnosti komunikovať ďalej, dnešným dňom nekončí celá diskusia. Rozvoj krajiny závisí od toho, ako je konkurencieschopná ekonomika, čomu môžeme pomôcť technológiami, ďalej ako sú schopní ľudia, ktorých na to máme – bez toho, aby sme pripravili na toto svoju pracovnú silu, to nie je možné. Slovensko v rebríčku OSD v ohrozenosti pracovnej sily pred automatizáciou zvíťazilo. Sme pred Tureckom.
Na treťom mieste spomenul infraštruktúru, legislatívu, štát, a pod. Investujeme z Plánu obnovy a odolnosti oveľa viac do štátu, infraštruktúry, ako aj podpory, než do konkurencieschopnosti priemyslu či pracovnej sily.

A. Matušek z APZ uviedol, že Plán obnovy a odolnosti má určite potenciál vytvoriť niečo, čo bude mať pridanú hodnotu neskôr. APZ navrhovala 3 projekty:
1. udržateľná doprava
2. obehová ekonomika
3. celoživotné vzdelávanie.
Uviedol, že celoživotné vzdelávanie aj obehová ekonomika bola spomenutá a je škoda, že napríklad obehová ekonomika v Pláne obnovy a odolnosti zaradená nie je. Posledná vec, na ktorú chcel upozorniť, bola infraštruktúra pre alternatívne pohony, kde bol projekt vypracovaný, len na potreby a čísla z EÚ, je len polovičný. Podľa jeho slov nevyužívame potenciál Plánu obnovy a odolnosti, ale iba 50% z neho.
Uviedol, že nekomunikácia so sociálnymi partnermi je premrhaná šanca. Dohoda z minulej HSR SR, že sa Plán obnovy a odolnosti prejedná na ekonomickom krízovom štábe 23.4., ktorý sa ale nekonal, a aj materiály boli zaslané až v sobotu poobede a posledná verzia dnes o 11tej. Toto všetko iba spôsobuje, že nie je čas si to vydiskutovať, či len prejsť do detailov.
Uviedol, že treba udržať konkurencieschopnosť Slovenska a to by malo byť to najdôležitejšie.

R. Brtáň za ZMOS uviedol, že všetko podstatné už bolo povedané. Súhlasí s kolegami, ktorí definovali problém v rámci Plánu obnovy a odolnosti z ich strany. Uviedol, že Plán obnovy a odolnosti ide na vládu zo súhlasnými stanoviskami rezortov, čo považuje za dôležitú informáciu. Uviedol, že tu je nie len problém, ktorý spôsobila pandemická kríza, či ekonomická kríza, ktorá bude nasledovať, ale máme tu v rôznych oblastiach aj modernizačný a investičný dlh, ktorý treba riešiť. Vyzval na diskusiu, ponaučenie z chýb z minulých mesiacov a aby sme sa sústredili na čo najlepšiu implementáciu Plánu obnovy a odolnosti vďaka tímu, ktorý tu sedí. Vyzval účastníkov na hľadanie spoločných riešení, ako to aplikovať a upravovať na ciele, ktoré vzídu.
Poďakoval za ústretovosť v rámci pripomienok ZMOS v MPK, aj za tvorbu Plánu obnovy a odolnosti.

Predseda vlády SR E. Heger uviedol, že je vďačný za spätnú väzbu, aj to, akým spôsobom bola prezentovaná. Nespochybňuje, čo zaznelo. Hľadať dohodu je náročné. Toto fórum je dôležité. Každá strana vidí najmä svoje priority, ale to je v poriadku, od toho sú tu, aby hájili svoju skupinu. Zaznela tu ohrozenosť pracovnej sily automatizáciou, s čím môžeme iba súhlasiť. Taktiež tu zaznelo, aby sa prihliadalo na mzdové podmienky pracovníkov, vzdelávanie, zakomponovanie do implementácie, konkurencieschopnosť. Plán obnovy a odolnosti je rámcový dokument, nebol zámerne robený detailne na projekty, pretože teraz budú nasledovať schémy a projekty. Táto je Achillova päta Slovenska, pretože práve tie kvalitné projekty nám chýbajú. Uviedol, že sa teší na spoluprácu. Ubezpečil, že to, čo nie je v Pláne obnovy a odolnosti neznamená, že sa nebude diať. Existujú iné podporné programy, cez ktoré sa vedia realizovať. Poznamenal, že Plán obnovy a odolnosti je už napísaný a bude sa z neho vychádzať. Je tu stále možnosť, keby aplikačná prax ukázala niečo ako ťažko realizovateľné, reagovať na túto aplikačnú prax ako pri eurofondoch. Odovzdal slovo generálnej riaditeľke Sekcie plánu obnovy z MF SR L. Vašákovej.

L. Vašáková z MF SR uviedla, že vnímajú kritickú stránku. Proces bol náročný, kedy sa podmienky menili do polovice februára a aj v priebehu tohto mesiaca. Nebolo jednoduché zjednotiť požiadavky EÚ a jednotlivých rezortov a MPK s historicky najbohatšími pripomienkami v histórii Slov-lex.
Konzultačný proces, ako bolo povedané, mnohé krajiny robili ďaleko menej. Uviedla, že chceme ďalej pokračovať v participačnom procese a jedným z nástrojov bude Rada vlády pre plán obnovy a odolnosti Slovenskej republiky, ktorá je uvedená v návrhu uznesenia vlády SR. Tento orgán sa má zriadiť do konca roka 2021.
Šesť miliárd nie je nafukovacích. Snažili sme sa tam dať všetko, čo tam musíme dať, bez toho by Plán obnovy a odolnosti neprešiel a zároveň tam dať veci, ktoré Slovensko potrebuje. Ako náhle sa však javila ako lepšia cesta Partnerská dohoda či Nový operačný program Slovenska, či iné zdroje (ako modernizačný fond), tak treba využiť tieto zdroje. V MPK bol aj zákon o mechanizme na podporu obnovy a odolnosti, ktorý budú riešiť v rozporových konaniach, a ktorý plánujú predložiť ešte v tomto kvartáli na rokovanie vlády a následne do parlamentu. Tento nastaví celý proces fungovania, ako budeme tento Plán obnovy a odolnosti dostávať z papiera do reality.
K pripomienkam KOZ SR uviedla, že sociálne dopady sú málo reflektované v Pláne obnovy a odolnosti. Je to spôsobené tým, že požiadavky zo strany EÚ boli veľmi výrazne vychýlené na stranu environmentálnej udržateľnosti. Všetky opatrenia sme museli hodnotiť, ako vplývajú na 6 environmentálnych cieľov. Snažili sme sa urobiť v rámci tejto štruktúry maximum. Je tam napríklad časť rovnosť príležitostí, budovaní škôlok pre znevýhodnené skupiny, možnosť využitia sociálnych podnikov na realizáciu niektorých komponentov.
Pre zelené kritéria je v Pláne obnovy a odolnosti 42%, nie 35%. Rátajú sa sem aj renovácie budov, prípadne nové budovy, ktoré sa stavajú pod požiadavkami súčasnej legislatívy.
Celoživotné vzdelávanie, veľmi dôležitá vec, nie je až tak pravda, že by úplne vypadávalo. Po diskusii s kolegami z MIRRI sa dohodlo, že zdroje pôjdu rovno odtiaľ.
Uviedla, že zaznela drobnosť, že sa nemôžu zapájať distribučné spoločnosti do komponentu 1 či 3, asi to bolo nesprávne pochopené, keďže práve tieto subjekty sa môžu zapájať, aj podnikateľské subjekty aj subjekty za účasti štátu.
Reagovala na A. Matušeka, ktorý spomínal, že sme sa nevenovali infraštruktúre pre alternatívne pohony. V Pláne obnovy a odolnosti je pokrytá časť samotnej infraštruktúry v rámci nejakej deliacej línie, tak tá druhú časť Podpora pre vozidlá by bola realizovaná zo štrukturálnych fondov.
Obehová ekonomika - bolo správne spomínané, tu je stavebný odpad, ktorý treba aj zohľadniť naprieč celým plánom horizontálne. V pláne sú prostriedky na budovy, okolo 2 miliardy euro, a všetky tieto budovy, ak budeme rekonštruovať, musíme zaistiť aby 70% tohto odpadu bolo recyklovateľného.

A. Matušek z APZ položil otázku: „Čo je naše očakávanie, koľko nám prejde tými kritériami z Plánu obnovy a odolnosti, ktorý sa bude posielať?"

Predseda rady M. Krajniak uviedol, že všetci počítajú s tým, že budúci rok sa prehodnotí príprava a začiatok implementácie tých vecí, ktoré momentálne v Pláne obnovy a odolnosti sú a potom by mala byť diskusia, že ak sa ukáže, že niektoré veci sa nedajú stihnúť, tak sme pripravení mať v zásobe tie veci, o ktorých ste hovorili. Ako príklad uviedol peniaze na rekonštrukciu a stavbu nových zariadení sociálnych služieb, ak by sa ukázalo, že kvôli nejakej veci sa to nedá, či dá iba v nejakom rozsahu, tak sa uvoľňujú peniaze, o ktorých budeme debatovať na čo by mali ísť. Navrhol, aby sme sa k téme vrátili o rok s tým, že či nie je v projektoch nejaký výpadok a baviť sa o tých prioritách, ktoré sa teraz do Plánu obnovy a odolnosti nedostali. V reakcii na A. Matušeka odovzdal slovo riaditeľovi Útvaru hodnoty za peniaze z MF SR Š. Kiššovi.

Š. Kišš z MF SR uviedol, že počítame s tým, že všetko, čo predložíme do komisie prejde. Takto bol aj materiál pripravený, ale ako už spomínala L. Vašáková, pravidlá sú pomerne dynamické a vyvíjali sa za pochodu, takže konečnú informáciu budeme mať asi o 2 mesiace od dnes, po tom, čo proces schvaľovania prejde Európskou komisiou. V materiáli uvedené investičné položky sú o niečo vyššie ako oficiálna suma, ktorú budeme potrebovať. To číslo je 6,33, predkladáme plán na 6,57. Jeden z dôvodov je to, že ak nám neprejde niečo v komisii, tak sme pripravení na náhradu. Predpokladáme, že sa v procese prípravy projektov väčšina projektov dá urobiť lacnejšie. Dnes schvaľujeme Plán obnovy a odolnosti ako strategický materiál, ale jednotlivé projekty budú predkladané v priebehu implementácie a tam bude tiež diskusia na úrovni detailov.
Reagoval na podnet KOZ SR, aká je reakcia na intervencie v Pláne obnovy a odolnosti, kapitola 4 sa venuje vplyvom Plánu obnovy a odolnosti na ekonomiku a na sociálne skupiny. Podrobnejšie hodnotenie vplyvov je v technickom exceli, ktorý je ku každému komponentu vypracovaný. Konkrétne doložky vplyvov už budú predmetom štandardného procesu k tej ktorej legislatíve.

M. Lelovský z RÚZ navrhol, aby sa využila výzva predsedu rady M. Krajniaka, pretože už ku koncu roka by mohlo byť vidieť, čo sa kde dá robiť a možno si včas stanoviť priority.
Bolo by dobré definovať, čo vidíme ako priority a čo by sa prípadne mohlo dostať do Plánu obnovy a odolnosti. Vrátil sa k celoživotného vzdelávaniu dospelých. Zaznela argumentácia, že sa celoživotné vzdelávanie môže financovať z eurofondov. Priznal, že samozrejme, že môže, aj sa tak predpokladalo, keďže investícia do vlastných ľudí je tá najlepšia, ale vzhľadom na určitú komplikovanosť a pomalý rozbeh eurofondov, od schválenia Partnerskej dohody po financovanie projektov, je najmenej 1,5 roka. Čiže prvé projekty na ďalšie vzdelávanie budeme čerpať v roku 2023. Stratíme tak ďalší rok a pol práce, preto RÚZ videlo šancu rozbehnúť niektoré projekty cez Plán obnovy a odolnosti. Navrhol, ak sa zúčastnené strany môžu dohodnúť, že po revízii Plánu obnovy a odolnosti, ak do tej doby bude prijatá stratégia celoživotného vzdelávania, by sa toto vzdelávanie dokázalo využiť a tento komponent vrátiť do Plánu obnovy a odolnosti, aby sa rozbehli „rýchlejšie" peniaze a potom pokračovať cez financovanie u Partnerskej dohody.

Predseda vlády SR E. Heger zareagoval, že Slovensko z pohľadu celoživotného vzdelávania nemá na výber, pretože demografická krivka a hrozba automatizácie sú ohrozením. Chceme dlhodobo nastaviť trend, a popri tom mať krátkodobé a strednodobé nástroje, ktorými sa ešte chvíľku podarí zachrániť trh práce. Toto bude politická priorita, do ktorej nás donúti prax. Z hľadiska konkrétnych nastavení bude potrebná politická debata v rámci koalície, pretože vieme, že každá strana má svoju predstavu. Otázka zdrojov bude posledná otázka, keď sa dohodneme, ako to má vyzerať. Potom sa už aj zdroje nájdu, keďže ide o dôležitú prioritu, ktorú nejde opomenúť. Z hľadiska potrieb je to jedna z veľkých priorít.

Predseda rady M. Krajniak uviedol, že toto je presne ten príklad, že prečo to v Pláne obnovy a odolnosti nie je. Všetci koaliční partneri to považujú za dôležitú otázku, ale keď si treba vybrať, či sa z Plánu obnovy a odolnosti zafinancuje výstavba zariadení sociálnych služieb alebo tam bude celoživotné vzdelávanie, vybral si rekonštrukciu zariadení sociálnych služieb aj s ohľadom na akútnosť a pandémiu. Takto k tomu pristupovali aj viaceré rezorty.
Podpredsedníčka vlády a ministerka investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR V. Remišová informovala, že zajtra na Rade vlády SR pre vedu, techniku a inovácie bude predložený aj komponent, ktorý sa týka digitalizácie.
Viacerí spomínali komplementaritu s Partnerskou dohodou a eurofondami. Nie pri všetkých veciach sa táto komplementarita dá zrealizovať. Nemožno z eurofondov napríklad preplácať výdavky pravidelného charakteru, t.j. mzdy, zvýšenie miezd učiteľov. Na druhej strane komplementaritu sa po rokovaniach snažili nájsť čo najoptimálnejšiu. Partnerská dohoda je pripravená vo finálnom štádiu, kedy treba iba odsúhlasiť alokácie pre jednotlivé ciele. Partnerská dohoda bola diskutovaná vo všetkých skupinách a tak isto bude táto dohoda predložená na politiku súdržnosti.
K tomu, čo hovoril M. Lelovský k implementácii projektov uviedla, že technické rokovania s EÚ trvajú, ale požiadala, aby sa čas, kedy prebiehajú formálne rokovania využil na prípravu kvalitných projektov. S nepripravenými, či zle pripravenými projektmi bol vždy problém a treba sa na to pripraviť. Na vláde je pripravený materiál, ktorý smeruje k dočerpaniu eurofondov. Je potrebné mať pripravené dobré projekty, keď niektoré vypadnú. Tie projekty, ktoré už boli zazmluvnené, tak v tých sa pokračuje. Uviedla, že o zmenách budú sociálni partneri informovaní.

Minister školstva, vedy, výskumu a športu SR B. Gröhling uviedol, že celoživotné vzdelávanie je predmetom dlhých debát. Jednotlivé alokácie sa riešili smerom k eurofondom, ale tiež, ak sa bude prehodnocovať ku koncu roku Plán obnovy a odolnosti, bude sa snažiť tam zakomponovať aj celoživotné vzdelávanie.

P. Ondek za KOZ SR reagoval na predchádzajúcu diskusiu. Zhodneme sa v tom, že treba podporovať celoživotné vzdelávanie, pretože samotná ekonomika závisí na celoživotnom vzdelávaní. Reagoval na slová podpredsedníčky a ministerky MIRRI V. Remišovej, uviedol, že si uvedomujú, že mzdy preplácať z eurofondov nie je možné. Ale pokiaľ sa zamyslíme v rámci školstva nad tými 800 miliónmi, ako je naplánované, tak niektoré položky by mohli byť zastúpené silnejšie. Položil otázku predsedovi vlády SR: KOZ SR už dlhšiu dobu volá po digitalizácii, ktorá je potrebná. Potrebuje ju ako regionálne, tak aj stredné školstvo, ale netreba zabúdať aj na to, že ak chceme vymeniť park informatizačných zariadení, tak musíme pozerať aj na životné prostredie. Bolo by dobré sa zamyslieť v rámci projektov a budeme musieť zvážiť recykláciu týchto nepotrebných zariadení, ktoré máme v školstve. Otázka znie, či sa nedá navýšiť práve táto čiastka pre oblasť digitalizácie.
Pokiaľ hovoríme o vzdelávaní, tak nemyslíme, že peniaze majú dostať učitelia, ktorí vzdelávajú žiakov, ale skôr, aby sa pedagogickí pracovníci vzdelávali a tieto peniaze sú v rámci projektov. V školstve sú už teraz prijaté zákony, ktoré hovoria o profesijnom raste pedagogických a odborných zamestnancov. Podporujeme celoživotné vzdelávanie, odporúča zvážiť zvýšenie čiastky na digitalizáciu v súvislosti s recykláciou a taktiež projektov v rámci vzdelávania pedagogicky odborných zamestnancov.

V. Szabová za KOZ SR uviedla, že z pohľadu odvetví zameraných na drevo, lesy, vodu, má konkrétnu pripomienku k časti Plánu obnovy a odolnosti, ktorá vypadla. V októbri minulého roku sa v rámci výzvy predložil návrh v komponente 5 Adaptácia na zmenu klímy a ochrany prírody. Vypadli priority súvisiace s výstavbou verejných kanalizácií. S tým súvisí zabezpečenie kvality vôd, čo je aj dlhodobou prioritou v rámci ochrany prírody. Boli predložené projekty s finančným vyčíslením a v niektorých prípadoch je aj ukončené verejné

obstarávanie, čo znamená komplexná dokumentácia. Z pohľadu odôvodnení, prečo tento komponent vypadol, bolo uvedené, že pri výstavbe verejných kanalizácii budú zdroje realokované z operačného programu kvalita životného prostredia až do výšky 100 miliónov Eur. Pričom je našou prioritou zvýšiť podiel obyvateľov pripojených na kanalizáciu. Vodárenské spoločnosti boli dlhodobo podinvestované aj z možnosti získať akýkoľvek iný zdroj financií.
V oblasti lesníctvo Plán obnovy a odolnosti nereflektuje na potreby v tomto sektore. Podľa kritérií OECD v rámci vidieckych regiónov žije 48% obyvateľstva. Na základe týchto dát vychádzame z myšlienky, že silné regióny = silné Slovensko. Pritom lesníctvo spolu s pôdohospodárstvom tvoria chrbtovú kosť vidieckych regiónov. Opatrenia, ktoré smerujú k posilneniu a zastabilizovaniu týchto oblastí v rámci využitia dostupných foriem financií by mali byť prioritou.
Uviedla, že pri jednej klasickej pripomienke KOZ SR, ktorá poskytovala aj riešenie, mala odôvodnenie, že bola neakceptovaná z pohľadu štatistík, bol tam priložený link na OECD. Dôvodom bola vysoká ťažba z prírastkov. Uviedla, že toto odôvodnenie je nezmyselné, pretože ešte 10 štátov je nad nami v rámci rebríčka OECD v EÚ.
Požiadala o zaradenie kompatibilných komponentov do Plánu obnovy a odolnosti, ktoré predloží v písomnom stanovisku. Veľká časť lesov v dnešnej dobe nie je schopná vzhľadom na nevhodné zloženie, odolávať dopadom klimatických zmien, tak dochádza k rozvratom. S tým je spojené zníženie absorpcie skleníkových plynov, produkcia kyslíka, ochrany pôdy a vody. Toto dokážu len lesy. Uviedla, že sa nebude vyjadrovať k rozhodnutiam, ktoré boli vykonané v minulosti, ale vzhľadom na závažnú situáciu je potrebné urýchlene ukončiť revitalizáciu v minulosti rozvrátených a nestabilných porastov a prispôsobiť drevinovú skladbu. Ako príklad uviedla nemecký pozemský fond.
Udržanie vody v krajine úzko súvisí s adaptačnými programami na klimatické zmeny a podporu biodiverzity blízkej prírodnému manažmentu. Plán obnovy a odolnosti vidí ako neopakovateľnú možnosť nastavenia a rozbehnutia tohto systému s tým, že keď nebudú k dispozícii samostatné podporné mechanizmy, systém bude na princípe samofinancovania trvalej udržateľnosti fungovať ďalej. K lesníckemu sektoru uviedla francúzsky model Plánu obnovy, ktorý má v tomto programe zaradené aj lesy.
Požiadala o zaradenie tejto oblasti do Plánu obnovy a odolnosti.

Rokovanie ďalej viedol na základe poverenia predsedu rady M. Krajniaka podpredseda rady HSR SR R. Karlubík.

E. Machyna za KOZ SR uviedol že by rád poznamenal pár slov k priemyslu. Je dôležité, aby krajina ako Slovensko mala dostatočnú konkurencieschopnosť, aby dokázala čeliť výzvam. Pripravenosť ľudí je dôležitým aspektom, bez nich dosiahnuť stanovené ciele nie je možné. Obáva sa investícií ako takých. Na základe krízy v rokoch 2008, 2009 vie povedať, že dnes je zadlžených oveľa viac krajín, ako v týchto rokoch.
V otázke dôchodkovej reformy celkom nesúhlasí s vysloveným názorom. Je za zmenu, ale nie takým spôsobom, ako bolo prezentované, že sa zruší strop. Detaily treba vážne prerokovať. Slovenský zamestnanci robia o 5 až 7 rokov viac, než robia iní, máme najviac nadčasov, nočnej práce a i. Treba v týchto veciach postupovať veľmi citlivo. Dnes je priemerný dôchodok 499 Eur. Kysuca a Čadca majú v priemere o 150 Eur menej. Treba vypracovať projekty tak, aby bola zaistená sociálna stabilita štátu. Súhlasí s výstavbou nemocníc, ale upozornil na to, aby išlo o komplexy. Nie je možné, aby sa udialo to, že sa hrozienka vyberú a najväčšie náklady sa nechajú na štát, ako v prípade privatizácie.

A. Szalay z KOZ SR podporil slova E. Machunku. V oblasti zdravotníctva sú uprednostňované iba štátne zdravotné zariadenia. Za zamestnancov týchto zariadení uviedol, že chýbajú investície aj do častí, ktoré boli v tejto pandémii veľmi potrebné.
Víta snahu vytvorenia odboru pre duševné zdravie.

V prípade dlhodobej zdravotnej starostlivosti sa podľa jeho slov nevieme dlhodobo posunúť, ale verí, že aj v tejto oblasti sa využijú naplánované peniaze, aj keď finančných prostriedkov je menej.

M. Brodzianská z KOZ SR zareagovala na komponent 2 a 3, obnova budov a udržateľná doprava, citovala slová L. Vašákovej o aplikácii Plánu obnovy a odolnosti. Položila otázku, prečo v uvedených komponentoch nie sú verejné budovy, prečo chýbajú zdôvodnenia, prečo nemôžu ísť tieto peniaze na tieto budovy, na výstavbu nájomných bytov.
Bez ohľadu na priority sú toto veci, ktoré sa týkajú všetkých a nedostatok informácií iba spôsobuje nervozitu. Obdoba je aj udržateľná doprava, treba zabezpečiť ekologickú dopravu, vyriešiť železničnú dopravu a v dôsledku toho je v Pláne obnovy a odolnosti spomínaná aj osobná doprava, ale už sa nehovorí, či ide o cestnú alebo inú. Ide o ekologické električky a autobusy v mestách? V osobnej doprave sa bude postupovať podľa plánu? Je potrebné povedať si, čo to vlastne bude. Nedá sa riešiť iba časť dopravy, železničnej či autobusovej, ale treba riešiť súbeh. Požiadala o ďalší dialóg, kde je potrebné každú implementáciu riešiť tak, aby bola prediskutovaná so všetkými zúčastnenými a vysvetlením prečo sa tak udialo.

M. Lelovský z RÚZ dal do pozornosti, že pri odôvodnení neakceptovaných pripomienok bola často používaná veta, že uvedené je nad rámec predkladaného materiálu. Upozornil na Komponent 10: lákanie a udržanie talentov, kde vypadla časť - lákanie talentov v zahraničí. Ak sa tam nevráti lákanie talentov, treba komponent premenovať na udržanie talentov. V zahraničí by mali byť jednotky ľudí, ktorí budú propagovať atraktivitu štúdia na Slovensku, keď sa to zrušilo, tak nadpis nekorešponduje s obsahom.
Ako ďalšiu poznámku uviedol formu štátnej pomoci, v komponente 10 sú uvedené motivačné štipendiá, ktoré budú poskytovať VŠ domácim, ale aj zahraničným talentovaným študentom. Uviedol, že v tomto komponente sú uvedené iba verejné VŠ.

L. Vašáková z MF SR reagovala na pripomienky ohľadom zelenej ekonomiky, komponentu 2, kde sú uvedené dva typy domov; rodinné domy a pamiatkovo chránené budovy; po dohode s MIRRI vznikla dohoda čo sa bude financovať z eurofondov a čo z Plánu obnovy a odolnosti. Čo nie je uvedené v Pláne obnovy a odolnosti, pôjde cez EŠIF.
To isté uviedla aj v prípade komponentu 3, ekologickej dopravy, kde poznamenala, že nie všetko je možné zrealizovať z Plánu obnovy a odolnosti, kde musíme dodržiavať veľmi prísne podmienky od EÚ. Všetky benzínové a dieselové autá museli ísť preč, cestná doprava je tabu, ale skutočne sme sa zamerali na to, čo môžeme, a na projekty, ktoré sú pripravené. Všetko je vysvetlené v priloženom excelovom súbore.
K poľnohospodárstvu a potravinárstvu uviedla, že to nie sú témy, ktoré by pomáhali plniť nejaké kritériá. Na základe technických rozhovorov s EÚ pochopili, že nám nebudú pomáhať plniť zelené kritériá a nemuseli by prejsť ani výrazne nenarušovať kritériá EÚ. Či sa v Pláne obnovy a odolnosti toto odvetvie nachádza alebo nenachádza, je politické rozhodnutie jednotlivých členských krajín.

Š. Kišš z MF SR uviedol, že k lákanie talentov, komponent 10, má za to, že komponenty sú také, aké boli pri predložení do MPK.

M. Lelovský z RÚZ navrhol, aby si k tejto téme dali obe strany ešte extra diskusiu, lebo sa jedná o veľmi dôležitú vec pre zamestnávateľov.

R. Karlubík z AZZZ SR uviedol, že toto treba písomne skoncipovať a zaslať na sekretariát HSR SR.

Záver:
Rada

- **prerokovala Plán obnovy a odolnosti Slovenskej republiky,**
- **sa dohodla, že sociálni partneri v písomnej forme odovzdajú svoje pripomienky k prerokovanému materiálu na sekretariát HSR SR do 28.4.2021, zaslané stanoviská sociálnych partnerov budú prílohou záznamu.**

Podpredseda rady R. Karlubík poďakoval všetkým prítomným za účasť.

za vládu
Milan KRAJNIAK
predseda rady

za odbory
Monika UHLEROVÁ
podpredsedníčka rady

za zamestnávateľov
Roman KARLUBÍK
podpredseda rady

bod č. 2

Stanovisko Asociácie priemyselných zväzov

Plán obnovy a odolnosti Slovenskej republiky

1. Postoj APZ k materiálu

APZ berie predložený materiál na vedomie.

2. Zdôvodnenie postoja APZ

- APZ uplatnila k materiálu v rámci medzirezortného pripomienkového konania celkovo 103 pripomienok, z toho 30 zásadných. Zo zásadných pripomienok boli 4 pripomienky vyhodnotené ako akceptované, avšak bez ich predchádzajúceho vzájomného prerokovania, z toho dôvodu nie úplne napĺňajú požiadavky APZ.
- Ostatné, neakceptované, pripomienky s nami neboli vôbec prerokované a boli vyhodnotené ako nerelevantné. Na tomto fakte nič nemení ani to, že APZ je síce uvádzaná v zozname partnerov zúčastnených na pracovných stretnutiach, avšak na týchto stretnutiach nebolo reálne možné pripomienky riadne prerokovať, prípadne zasahovať do obsahu jednotlivých komponentov.
- Obávame sa, že viaceré ciele a použitie prostriedkov nespĺňajú základné kritéria stanovené pre plán obnovy a sú použitím prostriedkov na investičné dlhy v niektorých sektoroch bez prínosu štrukturálnych a udržateľných zmien. Zároveň poznamenávame, že z materiálu nevyplývajú kritériá návratnosti stanovenej výšky vkladaných prostriedkov do niektorých komponentov plánu obnovy.
- Plán obnovy a odolnosti vzhľadom na procesný postup vnímame ako vládny materiál, a to najmä z dôvodu, že nebolo možné s predkladateľom prerokovať uplatnené pripomienky s možnosťou ich prípadného zapracovania, vrátane toho, že materiál bol predložený na rokovanie HSR SR len informatívne, bez možnosti sociálnych partnerov zaujať k nemu súhlasné/nesúhlasné stanovisko. Zároveň predkladatelia materiálu na rokovaní HSR SR konštatovali, že zo strany Európskej komisie očakávajú schválenie celého materiálu v znení, v akom bol predložený.
- APZ naďalej zotrváva na pripomienkach uplatnených v rámci pripomienkového konania, pričom za najzásadnejšie považujeme úplnú absenciu, prípadne nedostatočné spracovanie **reforiem v nasledovných oblastiach:**

- **Potreba vybudovania udržateľného systému odpadového hospodárstva smerujúceho k minimalizácii podielu skládkovania a budovania systému cirkulárnej ekonomiky**. Riešenie úloh rozvoja cirkulárnej ekonomiky je jedna z najvyšších priorít v oblasti životného prostredia a z toho dôvodu sme presvedčení, že jej úplná absencia v Pláne obnovy a odolnosti SR je neprijateľná. V tejto oblasti považujeme za nevyhnuté zaoberať sa najmä riešením akútneho nedostatku zariadení na zhodnocovanie odpadu vybudovaním nových zariadení na materiálové zhodnocovanie odpadu, ako aj rozšírením súčasných kapacít zariadení na materiálové zhodnocovanie odpadu (najmä prostredníctvom zjednodušenia a zrýchlenia vydávania príslušných oprávnení). Vzhľadom na nízky počet existujúcich zariadení pre energetické využitie odpadu, Slovensko zastáva horšiu pozíciu z hľadiska energetického využitia odpadu ako zvyšok krajín EÚ. Podobne dlhodobým a neriešeným problémom Slovenska sú historické aj environmentálne záťaže.

  Taktiež poukazujeme aj na dlhodobý problém nedostatočného smerovania finančných prostriedkov z Environmentálneho fondu na podporu modernizácie priemyselných podnikov.
- **Potreba výraznejšej podpory rozvoja mobility na báze alternatívnych palív.** Podpora budovania nabíjacej infraštruktúry v rozsahu súčasného materiálu je nedostatočná a negarantuje ani naplnenie základných kvót, ktorých plnenie bude musieť Slovenská republiky zabezpečiť po tom, ako vojde do platnosti novela smernice EÚ AFID, ktorá bude definovať povinné cieľové hodnoty pre ČŠ v počte verejných nabíjacích bodov do roku 2025 a následne do roku 2030. Veľkým nedostatkom Plánu obnovy a odolnosti je, že v ňom nie sú zahrnuté aj opatrenia zamerané na:
  - podporu nákupu/prestavby „zelenej“ cestnej nákladnej dopravy pre vozidlá kategórií N2, N3,
  - podporu budovania energetických sietí potrebných na budovanie nabíjacích bodov,
  - podporu nákupu ekologických osobných vozidiel.
- **Potreba vytvorenia efektívneho systému celoživotného vzdelávania s prihliadnutím na potreby trhu práce**. Podľa štatistických údajov je účasť dospelých na celoživotnom vzdelávaní na Slovensku na úrovni 3,7 %, pričom priemer krajín EÚ je na úrovni 11,7%. Potreby na trhu práce jednoznačne preukazujú dôležitosť zvyšovania úrovne zručností obyvateľstva predovšetkým z dôvodu príchodu nových inovácií. Sektor priemyslu dlhodobo poukazuje na potrebu získať kvalifikovanú pracovnú silu a meniť zručnosti pracovnej sily na potreby Priemyslu 4.0. Z nášho pohľadu najvhodnejším poskytovateľom celoživotného vzdelávania je zamestnávateľ.

Navrhujeme zaviesť individuálne vzdelávacie účty, ktorých zmysel spočíva v princípe, že každý občan si vytvára vlastný hodnotový účet, z ktorého si financuje svoje ďalšie vzdelávanie.

- **Potreba racionalizácie siete stredných škôl, vrátane potreby kurikulárnej reformy na úrovni stredných škôl**. Negatívne hodnotíme, že komponent vzdelávania je jednostranne zameraný predovšetkým na základné školy, pričom problematika stredných škôl je riešená len veľmi okrajovo. Za účelom zlepšenia kvality vzdelávania a prípravy kvalifikovanej budúcej pracovnej sily považujeme za rozhodujúce uskutočniť reformy aj na úrovni stredného školstva. V tejto súvislosti považujeme za kľúčovú najmä reformu siete stredných škôl, ako riešenie finančne poddimenzovaných a technologicky zastaraných stredných odborných škôl. Navrhujeme vytvorenie nových školských centier, tzv. kampusov, ktoré budú predstavovať jedinečné inštitúcie zvyšujúce kvalitu vzdelávania z hľadiska materiálno-technického, ale aj personálneho vybavenia.
- **Potreba zapracovania reforiem zameraných na trh práce prostredníctvom nástrojov aktívnej politiky na trhu práce**. Plán obnovy a odolnosti absolútne nereflektuje na pretrvávajúce a vážne nedostatky na trhu práce, najmä na problematiku disponibility kvalifikovanej, ako aj nekvalifikovanej pracovnej sily. Táto téma podľa nášho názoru naberá na dôležitosti aj v kontexte pandémie COVID – 19, keďže predpokladáme, že jedným z následkov koronakrízy bude aj zmena štruktúry pozícii na trhu práce. Sme názoru, že riešenie tejto akútnej situácie nie je možné hľadať výlučne v reformách vzdelávania alebo v lákaní talentov, ale je potrebné do Plánu obnovy zakomponovať aj opatrenia a reformy trhu práce.

Mimoriadne rokovanie HSR SR
Dňa 26. apríla 2021

č. 2)

Stanovisko AZZZ SR k Plánu obnovy a odolnosti Slovenskej republiky

- Na mimoriadnom rokovaní HSR SR bol k uvedenému materiálu prijatý záver, že HSR SR materiál prerokovala s tým, že ide o informatívny materiál, pričom sociálni partneri k nemu nemali možnosť zaujať súhlasné/nesúhlasné stanovisko.
- Súčasne bol prijatý záver, že pripomienky sociálnych partnerov budú tvoriť prílohu materiálu.
- AZZZ SR v rámci medzirezortného pripomienkového konania uplatnila k materiálu 165 zásadných pripomienok.
- Štandardné rozporové konanie sa neuskutočnilo pričom z vyhodnotenia MPK vyplýva, že niektoré pripomienky boli akceptované, niektoré čiastočne akceptované, ale väčšina z nich nebola predkladateľom akceptovaná.
- Pre korektnosť uvádzame, že niektoré vybrané pripomienky boli prerokované so štátnym tajomníkom ministerstva financií na rokovaní, ktoré sa uskutočnilo ešte pred mimoriadnym rokovaním HSR SR, ale ani napriek tejto snahe nebola väčšina zásadných pripomienok akceptovaná a zapracovaná do finálneho materiálu.
- Priamo na rokovaní HSR SR vyjadrili zástupcovia AZZZ SR viaceré výhrady k materiálu s tým, že napr. oblasť pôdohospodárstva a potravinárstva tu úplne absentuje, potom sú tam otázky z hľadiska plynárenstva, z hľadiska energetiky, ktoré tak isto neboli dostatočne zapracované, veľké výhrady máme aj k oblasti zdravotníctva, kde súkromný sektor takisto nie je zapracovaný, chýba tu vodohospodárstvo a pod.

Záver :

S ohľadom na uvedené AZZZ SR trvá na všetkých zásadných pripomienkach, ktoré zaslala k materiálu v rámci medzirezortného pripomienkového konania, a ktoré neboli predkladateľom zapracované, resp. akceptované, resp. boli akceptované iba čiastočne.

Stanovisko Republikovej únie zamestnávateľov

- Plán obnovy a odolnosti SR
- materiál na rokovaní HSR SR dňa 26.04.2021

Stručný popis podstaty predkladaného materiálu a jeho relevancie z hľadiska RÚZ

Materiál bol predložený na rokovanie Ministerstvom financií SR ako iniciatívny materiál

Cieľom a obsahom materiálu je najmä:
Plán obnovy má za cieľ zlepšiť kvalitu života na Slovensku. Jeho opatrenia sú kombináciou reforiem a investícii. Vďaka tomu môže Slovensko v najbližších rokoch investovať ročne o štvrtinu viac z verejných zdrojov. Skutočná pomoc ekonomike a dlhodobý rast však budú závisieť od toho, aké štrukturálne zmeny krajina spolu s investíciami urobí. Prostredníctvom plánu obnovy a odolnosti sa Slovensko zaväzuje, že do roku 2026 príjme desiatky kľúčových reforiem, ktoré zvýšia kvalitu života v rôznych oblastiach. Zahŕňajú opatrenia, ktoré dlhodobo odporúča Európska komisia, napríklad, reformu dôchodkového systému, inklúziu v predškolskom vzdelávaní, obsahovú reformu v školstve, zmenu siete nemocníc, reformu riadenia vedy a výskumu alebo reformy v životnom prostredí.

Postoj RÚZ k materiálu

Prostredníctvom plánu obnovy a odolnosti sa Slovensko zaväzuje, že do roku 2026 príjme desiatky kľúčových reforiem, ktoré zvýšia kvalitu života v rôznych oblastiach. Zahŕňajú opatrenia, ktoré dlhodobo odporúča Európska komisia, napríklad, reformu dôchodkového systému, inklúziu v predškolskom vzdelávaní, obsahovú reformu v školstve, zmenu siete nemocníc, reformu riadenia vedy a výskumu alebo reformy v životnom prostredí. **RÚZ k plánu predkladá nižšie uvedenú pripomienku.**

Pripomienky RÚZ k predkladanému aktualizovanému materiálu.

RÚZ navrhuje vo vzťahu k materiálu ako celku:

- Znížiť alokáciu na zatepľovanie rodinných domov a kultúrnych pamiatok celkom zo 700 mi. o 200 až 300 mil., nakoľko alokáciu v takejto výške považujeme za nerealizovateľné a málo efektívne nakoľko to len minimálne prispieva k posilneniu konkurencieschopnosti Slovenska ako aj k plneniu cieľov pre obnovu a zvýšenie odolnosti. Všeobecným cieľom plánu má byť:“ podpora hospodárskej, sociálnej a územnej súdržnosti Únie zlepšovaním schopnosti členských štátov odolávať a prispôsobovať sa situácii a zmierňovať sociálny a hospodársky vplyv krízy a podpora zelenej a digitálnej transformácie, čím sa prispieva k obnoveniu rastového potenciálu ekonomík Únie a podporí sa tak vytváranie pracovných miest po kríze COVID-19 a udržateľný rast. “ .

- Navrhujeme presunúť časť až do 300 MEUR z obnovy budov do komponentu Dekarbonizácia priemyslu a peniaze využiť na znižovanie emisií skleníkových plynov aj v sektoroch mimo schémy EU ETS na znižovanie spotrieb energií, efektívne využívanie energií a inovatívne technológie zamerané na znižovanie emisií skleníkových plynov.).

- Navrhujeme podstatne zvýšiť alokácie na podniky ako na inovácie tak aj na digitálnu transformáciu. Konkrétne:
    - o 70 mio EUR v komponente č. 9. Investícia č. 5: Výskum a inovácie pre digitalizáciu ekonomiky (inovačné a digitálne vouchre a ďalšie opatrenia)

- o 15 mio EUR v komponente č. 17: Budovanie centier digitálnych inovácií na Slovensku a dofinancovanie projektov z programu Digitálna Európa
- o 30 mio EUR v komponente č. 17: Podpora projektov zameraných na vývoj a aplikáciu top digitálnych technológií

- Navrhujeme vrátiť komponent Celoživotné vzdelávanie do materiálu ako povodne bol v prvom návrhu materiálu. Argumentáciu, že na toto bude vhodné použiť budúce eurofondy nepovažujeme za dostatočnú nakoľko reálne tieto zdroje budú dostupné cca o dva roky. Ďalej je možné podmienky čerpania nastaviť lepšie a na mieru práve z Plánu ako z eurofondov najmä pokiaľ sa bude jednať o vzdelávanie ešte zamestnaných ľudí a kofinancovanie s podnikmi. Naviac EK práve tento komponent so zameraním na digitálne zručnosti vyhodnotila ako potrebný a odporúčala znásobenie zdrojov. *Reakcia predkladateľa: Problematika CŽV bude komplexne riešená prostredníctvom Stratégie CŽV a poradenstva do roku 2030, pričom jednotlivé opatrenia v rámci Stratégie je plánované financovať v rámci nového programovacieho obdobia na roky 2021-27. Druhým podporným mechanizmom v rámci podpory CŽV na Slovensku je tvorba nového zákona o CŽV, ktorý bude obsahovať veci definované v rámci špecifických odporúčaní pre krajinu (CSR, Programové vyhlásenie vlády na roky 2020 - 2024), pričom zákon bude vychádzať z výstupov NP Systém overovania kvalifikácií, ktorý aktuálne realizuje Štátny inštitút odborného vzdelávania a prípravy.* Stanovisko RÚZ: Nové obdobie sa spustí nevedno kedy a prvé projekty najskôr v roku 2023 čo je neprijateľné odďaľovanie rozbehu systému CŽV. Nie je reálne spoliehať sa na výstupy NP SOK keďže projekt SOK sa ešte ani nespustil a výstupy je možné očakávať ...kedy? Preto navrhujeme: komponent CŽV vrátiť do Plánu resp. Uznesením vlády či inou podobnou garanciou potvrdiť, že sa Stratégia CŽV, Zákon o CŽV budú prijaté do konca roku 2021 a na základe nich sa systém CŽV spustí od začiatku roka 2022 či už zo zdrojov POO alebo zo štátneho rozpočtu minimálnou sumou 50 mio na obdobie 4 rokov.

- Navrhujeme vrátiť opatrenie pre Lákanie talentov z krajín záujmu SR (Ukrajina, Bielorusko, Uzbekistan, Moldavsko,...) do komponentu Lákania a udržanie talentov, ktoré malo zabezpečiť vytvorenie a prevádzku inštitútov, ktoré by Slovensko a prácu či život tam propagovali. Malo byť v gescii MZV a vypadlo bez uvedenia dôvodov. Tým pádom by vypadlo celé lákanie talentov okrem opatrení, ktoré majú realizovať vysoké školy s cieľom získania študentov čo však nepovažujeme za dostatočné najmä v kontexte získavania expertov a nedostatkovej pracovnej sily (lekári, ITčkári a pod.). *Reakcia predkladateľa: Navrhovaný text je charakterom a rozsahom nad rámec predkladaného materiálu.* Táto reakcia je nerelevantná. Upozorňujeme na to že toto potrebné opatrenie z textu vypadlo a požadujeme ho vrátiť.
-
- Zásadná pripomienka ku Komponentu 10, str. 15 obsahuje aj časť, z ktorej vyplýva, že napr. súkromné vysoké školy sú a priori vylúčené z prijímania transferov: Štátna pomoc: Prijímateľom transferov budú organizácie nezriadené za účelom tvorby zisku (verejnoprávne subjekty, neziskové organizácie) a konečným prijímateľom služieb budú fyzické osoby, nejde preto štátnu pomoc. Medzi základné princípy fungovania EÚ patrí "rovnosť príležitostí" a týmto vylúčením by bol tento princíp porušený. Každá akreditovaná vysoká škola spĺňa kritériá kvality a aj rodičia týchto študentov platia dane, nebolo by preto vhodné vylučovať privátne vysoké školy z transferov. Žiadame doplniť do textu komponentu č. 10 medzi oprávnených prijímateľov transferov aj akreditované súkromné vysoké školy. *Reakcia predkladateľa: V konkrétnom opatrení nie sú vysoké školy prijímateľom.* ... nerieši predmet pripomienky.

- Z materiálu nevyplývajú kritériá návratnosti stanovenej výšky vkladaných prostriedkov do jednotlivých komponentov obnovy, čo by bolo nanajvýš potrebné, keďže ide v zásade o úverové zdroje. V zmysle vyjadrenia zástupcov Ministerstva financií SR, bude treba spracovávať jednotlivé projekty s príslušnou návratnosťou. A tieto projekty bude potrebné predkladať Európskej komisii na schválenie. Navrhujeme, aby v záujme prípravy a úspešnej implementácie zámerov Plánu obnovy bol materiál doplnený o uvažovaný indikatívny harmonogram predkladania výziev. Z pohľadu hospodárskej praxe je dôležité, aby zdroje na prípravu projektov boli uvoľňované postupne a včas. Chýba tiež prepojenie a previazanie s ostatnými rozvojovými programami, predovšetkým s EÚ programovacím obdobím 2021-2027.

- Považujeme tiež za potrebné plnenie Plánu vo vhodných časových intervaloch vyhodnocovať a v prípade ak sa nedarí v prostriedky riadne vyčerpať Plán prepracovať. Článok 21 odsek 1 Nariadenie Európskeho

parlamentu a Rady (EÚ) 2021/241 z 12. februára 2021, ktorým sa zriaďuje Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti takýto priamo pripúšťa (*„(1) Ak už dotknutý členský štát z dôvodu objektívnych okolností nie je schopný zrealizovať plán obnovy a odolnosti vrátane príslušných míľnikov a cieľov, či už sčasti alebo úplne, môže Komisii predložiť odôvodnenú žiadosť o prípravu návrhu na zmenu alebo nahradenie vykonávacích rozhodnutí Rady uvedených v článku 20 ods. 1 a 3. Na uvedený účel môže členský štát navrhnúť zmenený alebo nový plán obnovy a odolnosti...*“). Považujeme za potrebné v jednotlivých oblastiach pokračovať v dialógu s dotknutými aktérmi, tak aby sa zabezpečila maximálna efektivita čerpania vyčlenených zdrojov.

Zdroj: RÚZ

PRIPOMIENKY K PLÁNU OBNOVY
„PLÁNU OBNOVY A ODOLNOSTI SLOVENSKEJ REPUBLIKY“
A ZARADENIE DO ZÁSOBNÍKA TÉM PRI REVÍZII DOKUMENTU

PREDKLADÁ:
JUDr. Vlasta Szabová, PhD., členka Hospodárskej a sociálnej rady
za Konfederáciu odborových zväzov Slovenskej republiky -
za člena KOZ SR - Odborový zväz DREVO, LESY, VODA

Rada 11. februára 2021 prijala nariadenie, ktorým sa zriaďuje Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti. Tento ***mechanizmus v hodnote 672,5 miliardy EUR*** *je ústredným prvkom mimoriadneho úsilia EÚ o obnovu v rámci nástroja Next Generation EU (NGEU): plánu v hodnote 750 miliárd EUR, na ktorom sa vedúci predstavitelia EÚ dohodli v júli 2020.*

Uvedené finančné prostriedky majú ambíciu pomôcť členským štátom riešiť hospodársky a sociálny vplyv pandémie COVID-19 a zároveň zabezpečiť, aby ich hospodárstva uskutočňovali ***zelenú a digitálnu transformáciu*** *a stali sa* ***udržateľnejšími a odolnejšími****.*

Na to, aby krajiny EÚ získali podporu z Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti, musia vo svojich plánoch stanoviť ucelený balík projektov, reforiem a investícií v zadefinovaných oblastiach politiky.

Krajiny EÚ svoje ***národné plány podpory obnovy a odolnosti****, v ktorých stanovia svoje reformné a investičné programy do roku 2026, predložia do 30. apríla 2021.*

Plán podpory obnovy a odolnosti nemôže reflektovať všetky problémy a požiadavky subjektov v podmienkach Slovenska, avšak mal by sa ***dôslednejšie zaoberať*** *tými, ktoré* ***okrem hospodárskych prínosov predstavujú aj významné sociálne dopady*** *v oblasti* ***trvalo udržateľného a inkluzívneho rastu a pracovných miest; v neposlednom rade sú kompatibilné z pohľadu zámerov a parametrov, ktoré sa týkajú zelenej ekonomiky.***

V súlade so závermi rokovania Hospodárskej a sociálnej rady SR 26. 04. 2021 predkladáme pripomienky k dokumentu, ktorý bol predmetom rokovania tohto orgánu, ktoré boli na zasadnutí predložené.

V intenciách priebehu a záverov rokovania predkladáme dva návrhy na zaradenie do zásobníka tém pri revízii dokumentu za ***sektor vodárenstva a lesného hospodárstva Slovenskej republiky.***

SEKTOR VODÁRENSTVA

KOMPONENT 5: Adaptácia na zmenu klímy

2. Reforma ochrany prírody a hospodárenia s vodou v krajine

ZÁSADNÁ PRIPOMIENKA
Namietame vypustenie priorít spojených s investíciami do výstavby verejných kanalizácií a s tým súvisiaceho zabezpečenia **dobrého stavu vôd, ktorý je dlhodobou prioritou v oblasti ochrany prírody a krajiny na Slovensku.**

V Komponente č. 5 s názvom Adaptácia na zmenu klímy sa hovorí „o efektívnom hospodárení s vodou a vytvorení lepších podmienok na dosiahnutie dobrého stavu vodných tokov.“ Ten však nikdy nedosiahneme bez efektívneho odvádzania a čistenia odpadových vôd.
Asociácia vodárenských spoločností dodala predkladateľovi Plánu obnovy detailný rozpis investičných projektov v danej oblasti s potrebným finančným krytím a rozpracovanosťou stavu stavebného konania.

Odôvodnenie:
Jedným z míľnikov Zelenej ekonomiky v prvom návrhu Plánu obnovy bolo do roku 2028 zvýšiť podiel obyvateľov pripojených na ČOV až o 451 000.

Na základe uvedených priorít Asociácia vodárenských spoločností ešte v októbri 2020 pripravila podrobný zoznam investičných projektov vodárenských spoločností v súlade s plánom rozvoja verejných vodovodov a verejných kanalizácií. Uvedený materiál obsahoval okrem názvu projektu, lokality kde mám byť stavba realizovaná, finančné náklady a formu rozpracovanosti projektu, informácie o tom či je vydané stavebné povolenie, EIA, či prebehlo verejné obstarávanie. Jednalo sa komplexnú dokumentáciu, ktorú stačilo prevziať a implementovať do Plánu obnovy. Uvedený materiál bol odovzdaný ministrovi financií v novembri 2020.

V marci Ministerstvo financií zverejnilo aktualizovanú verziu Plánu obnovy. Od pôvodnej verzie a značne líši. Na naše veľké prekvapenie z uvedenej kapitoly vypadli priority súvisiace s investíciami do výstavby verejných kanalizácií. Slovensko sa zaviazalo zabezpečiť odvádzanie a čistenie odpadových vôd z aglomerácií nad 2000EO. Tento záväzok do dnešného dňa nie je splnený. Práve Plán obnovy bol ideálnym zdrojom financií na dosiahnutie tohto cieľa. Bohužiaľ táto významná kapitola bola z neho vypustená.

*Slovensko má veľký investičný dlh najmä v budovaní verejných kanalizácií. Na tento fakt dlhodobo upozorňujú zástupcovia Asociácie vodárenských spoločností zástupcov Ministerstva financií Slovenskej republiky počas rozporových konaní k Plánu obnovu. Zásadná pripomienka nebola akceptovaná s odôvodnením, že zneškodňovanie odpadových vôd nespadá **do zelených opatrení** a preto nebolo v dokumente podporené.*

V súvislosti s možnosťou financovania týchto projektov z iných zdrojov, vrátane zdrojov z prostriedkov EÚ, tak ako to bolo zdôraznené v rámci diskusie, spoločnosti, ktoré pôsobia v tomto segmente, vzhľadom na dlhodobo neriešené problémy, ktoré boli predmetom viacerých rokovaní aj s Úradom na reguláciu sieťových odvetví nedisponujú dostatkom finančných prostriedkov na spolufinancovanie; dlhodobo majú problémy aj s odbornou pripravenosťou zamestnancov v tomto sektore a záujmom o prácu, nakoľko podmienky v oblasti odmeňovania, dlhodobo zaostávajú v porovnaní s náročnosťou vykonávanej práce a zodpovednosťou za oblasť ochrany života a zdravia občanov Slovenska.

Prílohu k týmto pripomienkam tvorí samostatný dokument, „ ***Pripravené rozvojové projekty verejné vodovody, kanalizácie a ČOV“,*** *ktoré vypracovala Asociácia vodárenských spoločností. Vzhľadom na ich úroveň rozpracovanosti a informácie, ktoré obsahuje, sú určené* ***výlučne pre potreby Ministerstva financií Slovenskej republiky.*** *V prípade, ak budú návrhy pripomienkujúcich subjektov súčasťou zápisu z rokovania Hospodárskej a sociálnej rady Slovenskej republiky,* ***žiadam túto prílohu odčleniť a neposielať členom tohto orgánu. Túto prílohu prikladáme z dôvodu preukaznosti tvrdení o pripravenosti projektov na okamžitú implementáciu vzhľadom na to, že sú splnené viaceré legislatívne podmienka a procesné úkony, vrátane verejného obstarávania, tak ako to bolo prezentované na rokovaní.***

SEKTOR LESNÉHO HOSPODÁRSTVA

Podľa kritérií OECD žije na Slovensku prevažne vo vidieckych regiónoch 48% obyvateľstva, v prechodných regiónoch 40% obyvateľstva a v urbanizovaných mestských regiónoch 12% obyvateľov.

Na základe uvedeného vychádzame z princípu že **silné regióny = silné a stabilné Slovensko.** Lesníctvo spolu s poľnohospodárstvom tvoria chrbtovú kosť všetkých vidieckych regiónov. Posilnením a zastabilizovaním týchto oblastí a ich upgradom na vyššiu kvalitatívnu úroveň dosiahneme nie len zlepšenie kvality životného prostredia, ale aj kvalitnejšiu ekonomickú a sociálnu sféru, ktoré sú nevyhnutné v zmysle kritérií trvalej udržateľnosti pre udržateľný chod spoločnosti.

Produkty (obnoviteľné suroviny), ktoré sú výsledkom ich práce *(starostlivosti)* sú nevyhnutné pre existenciu každého obyvateľa; pri vhodne nastavenom manažmente dokážu poskytovať aj širokú škálu ekosystémových služieb ktoré zvyšujú kvalitu života.

21. storočie je storočie bioekonomiky. Aby Slovensko zachytilo tento trend malo by sa viac **zamerať na obnoviteľné suroviny,** ktoré dokážu nahradiť environmentálne „škodlivé“ materiály *(napr. plasty)*, znížiť energetickú náročnosť *(napr. výroba dreveného okna je 127x menej energeticky náročnejšia ako hliníkového okna).* Tieto riešenia by vo výraznej miere priniesli pozitíva do oblasti riešenia klimatických zmien.

Obnoviteľné suroviny ponúkajú široké možnosti uplatnenia inovatívnych postupov a ich využitie aj v oblastiach, v ktorých v minulosti absentovali *(napr. výskumy v oblasti ako transparentné drevo, biopasta do 3D tlačiarní, kompozitné materiály z dreva s vlastnosťami kevlarových vlákien a pod.).*

Drevo má ešte ďalšie významné vlastnosti - je biodegratovateľný materiál na rozdiel od mnohých v súčasnosti používaných, materiálov.

Oblasť pôdohospodárstva *(lesníctvo, poľnohospodárstvo)* je v dlhodobej defenzíve a preto je potrebné využiť jej nesporný potenciál na získanie vyššej istoty, stability a lepšej kvality života.

ZÁSADNÁ PRIPOMIENKA

Zastabilizovanie zdravotného stavu lesov a jeho postupné zlepšovanie.

Základný nástroj - adaptácia na zmenu klímy.

Veľká časť lesov v súčasnosti vzhľadom na nevhodné drevinové zloženie nie je schopná odolávať *(zvládať)* dopady prebiehajúcich klimatických zmien a tak dochádza k ich postupným rozvratom. S tým je spojená aj ich **znížená distribúcia ekosystémových služieb ako napr. absorpcia skleníkových plynov a produkcia kyslíka, ochrany pôdy, vody** a pod. Toto dokážu len „zelené" zdravé, vitálne, ekologicky stabilné lesy.

Nevhodnými rozhodnutiami z minulosti *(nekvalifikované rozhodnutia znemožnili asistovaným manažmentom podporiť ich zdravotný stav a zároveň ochrániť doposiaľ nepoškodené lesy)* sa výrazne znížil ich potenciál plniť ekosystémové služby. **Ponechávanie nepôvodných lesných ekosystémov** *(bez účelového revitalizačno-ekostabilizačného manažmentu)*, **ktoré vznikli v danej dobe za daných okolností, je nebezpečný experiment, ktorým nedokážeme zabezpečiť lesy v prechodnom období v stave, aby plnili ekosystémové služby.**

NAVRHOVANÉ OPATRENIA

Vzhľadom na závažnosť situácie je potrebné urýchlene ukončiť revitalizáciu v minulosti rozvrátených nestabilných porastov a súčasne pestovnými výchovnými zásahmi prispôsobiť drevinovú skladbu *(na základe vedomostí o prognózach klimatických zmien a typologického potenciálu stanoviska)* do stavu, ktorý bude adaptabilnejší ku klimatickým zmenám.

Nesystémové rozširovanie území so zakázaným, alebo obmedzeným manažmentom *(vrátane nestabilných porastov)* situáciu nevyrieši, skôr zhorší. V tomto prípade je na prvom mieste odborný a profesionálny prístup k lesom.

Zlepšením manažmentu, ktorý si však vyžaduje aj **finančnú asistenciu štátu** *(nie je možné kvalitatívne vyššiu úroveň pre spoločnosť dosiahnuť len za finančné prostriedky plynúce z predaja dreva a v podstate z finančných prostriedkov vlastníkov lesov).* Napr. v Spolkovej republike Nemecko existuje „Klimatický fond" pre potreby užívateľov pozemkov *(fond vznikol po veľkoplošných kalamitách v r. 2018)*, na ktorom je aktuálne naakumulovaných 1,5 miliardy Eur.

Pridanou hodnotou týchto opatrení a pomoci štátu *(okrem environmentálnej úrovne)* je zamestnanosť a sociálna stabilita vidieckych regiónov.

I. PRÍRODE BLÍZKY MANAŽMENT

Opatrenia ktorými sa bude vykonávať starostlivosť o lesy by mali spĺňať kritériá prírode blízkeho manažmentu. To znamená, že za každej okolnosti by sa mal zvoliť taký technologický postup, ktorý čo najlepšie implementuje toto kritérium, minimalizuje škody a stabilizuje budúce porasty.

Všetky tieto činnosti sú vysoko odborne a technicky náročné a nie je ich možné realizovať prostriedkami ako sa dnes vo väčšine používajú na Slovensku. Vzhľadom na dlhodobú finančnú

poddimenzovanosť v lesníctve sa dnes používajú mechanizmy ktoré sú ďaleko za svojou technickou životnosťou.

II. UDRŽANIE VODY V KRAJINE A POSILNENIE VODOZÁDRŽNEJ SCHOPNOSTI

Voda sa stáva strategickou surovinou a jej význam a vzácnosť budú len narastať. Na to aby **malo Slovensko dostatok vody je nevyhnutné, aby malo zdravé a ekologicky stabilné lesy,** ktoré sú hlavným nástrojom, ktorý má potenciál za nepriaznivej klimatickej situácie zachovať a udržať vodu nevyhnutnú pre obyvateľov a produkciu potravín pre nich.

Opatrenia na zabezpečenie vodozádržných schopností lesov úzko súvisia s adaptačnými opatreniami na klimatické zmeny, podporu biodiverzity, ktoré sa dajú realizovať prírode blízkym manažmentom.

ODPORÚČANIE

Slovenské lesníctvo má vysoký nevyužitý potenciál na produkciu obnoviteľnej suroviny pre bioekonomiku 21 storočia, pre distribúciu širokej škály ekosystémových služieb, ekonomický rozvoj a sociálnu stabilitu regiónov Slovenska. Na to, aby sa tento potenciál aj využil, je potrebné aj zo strany spoločnosti podať lesníkom pomocnú ruku a pomôcť im v napĺňaní tohto spoločného cieľa.

Plán obnovy predstavuje neopakovateľnú možnosť nastavenia a rozbehnutia tohto systému s tým, že ak už nebudú k dispozícií mimoriadne finančné podporné mechanizmy, systém bude na princípe samofinancovania a trvalej udržateľnosti fungovať ďalej.

Slovenská republiky na rozdiel od niektorých štátov EÚ (napr. Francúzsko má program „France Relance – plán obnovy krajiny, ktorý má rozpočet na lesy a drevo v objeme 200 miliónov Eur a implementuje ambicióznu stratégiu pre lesy založenú na ich obnove a adaptácii na zmenu podnebia) nemá vypracovanú schému, ktorá by predstavovala identifikáciu priorít v reakcii na participáciu v oblasti obnovy lesných zdrojov a ich prispôsobenia klimatickým zmenám, preto ***Plán pomoci obnovy a odolnosti bol veľkou výzvou pre sektor lesníctva v podmienkach Slovenskej republiky, či už v oblasti zelenej ekonomiky alebo v oblasti***

Za predpokladu vyčlenenia financií z Plánu podpory obnovy a odolnosti v súvislosti s podporou lesníctva (poľnohospodárstva) zo strany odborných autorít je deklarovaná pripravenosť ihneď zareagovať na výzvy na predloženie konkrétnych aktivít vrátane vytvorenia podmienok a zabezpečenia ich implementácie.

Opodstatnenosť požiadaviek a kompatibilita návrhov, ktoré zástupcovia lesného hospodárstva predložili do Plánu podpory obnovy a odolnosti *a boli vyhodnotené ako „neopodstatnené“ alebo „neakceptované“, pričom stanoviská hodnotiteľa návrhov neboli argumentačné podložené a zamietnuté bez toho, aby boli odborne a obsahovo vyvrátené,* ***je preukázateľná z pohľadu súladu s nasledujúcimi časťami Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady EÚ, ktorým sa zriaďuje Mechanizmus podpory obnovy a odolnosti str. 42 - Článok 42 Bod 1; str. 57 – Článok 16 ods. 2 písm. b); str. 60 – Článok 18 ods. 4 písm. a); str. 61 - Článok 18 ods. 4 písm. c); str. 62 – Článok 18 ods. 4 písm. e); str. 69 – Článok 19 ods. 3 písm. i); str. 110 – Príloha V ods. 2.5.***

Máme za to, že predložené návrhy sektora vodárenstva a lesného hospodárstva Slovenskej republiky do plánu podpory obnovy a odolnosti patria a majú potenciál výrazne napomôcť sanovať hospodársky a sociálny dopad dôsledkov pandémie COVID -19 pri súčasnej garancii zelenej transformácie s dlhodobou udržateľnosťou.

Materiál na rokovanie
Hospodárskej a sociálnej rady SR
dňa 26. apríla 2021

k bodu č. 2

Stanovisko ZMOS
k materiálu: Plán obnovy a odolnosti SR

Všeobecne k materiálu:

Materiál predkladá podpredseda vlády a minister financií Slovenskej republiky na základe úlohy B.1. z uznesenia vlády č.71/2021.

Plán obnovy a odolnosti Slovenskej republiky je súčasťou spoločnej reakcie členských štátov Európskej únie na silný pokles ekonomiky v dôsledku pandémie nového koronavírusu. Slovenské hospodárstvo kleslo v roku 2020 o 5,2 %, približne 50-tisíc ľudí na Slovensku prišlo o prácu. Plán obnovy je dôležitým dodatočným stimulom pre krízou zasiahnutú ekonomiku. Do roku 2026 sa má prostredníctvom plánu preinvestovať vyše 6 miliárd eur.

Plán obnovy má za cieľ zlepšiť kvalitu života na Slovensku. Jeho opatrenia sú kombináciou reforiem a investícii. Vďaka tomu môže Slovensko v najbližších rokoch investovať ročne o štvrtinu viac z verejných zdrojov. Skutočná pomoc ekonomike a dlhodobý rast však budú závisieť od toho, aké štrukturálne zmeny krajina spolu s investíciami urobí.

Plán obnovy a odolnosti Slovenskej republiky predpokladá reformy v 5 hlavných oblastiach, ktoré zohľadňujú kľúčové problémy ekonomiky a najdôležitejšie spoločenské výzvy: zelená ekonomika; vzdelávanie; veda, výskum a inovácie, zdravie, efektívna verejná správa a digitalizácia.

Pripomienky k návrhu:

ZMOS predložilo v rámci medzirezortného pripomienkového konania k Plánu obnovy a odolnosti 16 zásadných pripomienok v 12 oblastiach, z ktorých bolo 6 pripomienok čiastočne akceptovaných a 10 neakceptovaných.

ZMOS vyjadruje nesúhlas s neakceptovanými pripomienkami, ktoré majú zásadný význam pre čerpanie tak zdrojov z Plánu obnovy a odolnosti, ako aj novej Partnerskej dohody a Fondu JTS: vysporiadanie pozemkov. Nevysporiadané pozemky sú zásadným problémom implementácie projektov súčasných EŠIF. Z pohľadu ZMOS chýbajú v Pláne obnovy a odolnosti ďalšie dôležité oblasti, ktoré neboli akceptované, a to vytvorenie Agentúry na správu štátneho majetku, brownfieldy a dostupnosť potravín na vidieku.

ZMOS víta čiastočné akceptovanie 6 pripomienok, najmä pripomienky na vytvorenie Centier zdieľaných služieb (CZS) v Komponente č.16 - 3.2.4 Reforma 4 / Investícia 4: Zefektívnenie, optimalizácia a posilnenie administratívnych kapacít na rôznych úrovniach verejnej správy a príslušnú alokáciu na implementáciu CZS. Implementácia aktivity: Vybudovanie centier zdieľaných služieb uvoľní časť zamestnancov, ktorí sa rekvalifikujú na pracovníkov prvého kontaktu. Budú schopní

poskytnúť občanom okrem pomoci pri komunikácii s úradom aj poradenstvo ohľadom ostatných verejných služieb (11,4 mil. eur).
Z dôvodu úspešnej a efektívnej implementácie konceptu CZD ako efektívneho scenára zvýšenia efektívnosti samosprávy bude ZMOS požadovať zaradenie konceptu CZS ako scenára zvýšenia efektívnosti verejnej správy do Partnerskej dohody (Politický cieľ 5), keďže v Pláne obnovy a odolnosti nie je oprávnené financovať všetky požadované a súvisiace náklady na vytvorenie CZD v regiónoch Slovenska.
ZMOS k materiálu neuplatňuje pripomienky.

Záver:
ZMOS berie predložený materiál na vedomie.

Mgr. Branislav Tréger, PhD.
predseda ZMOS